

Het negende COV-Congres

BASISONDERWIJS IN BALANS

TEKST Isabel Rots FOTO'S Michael De Lausnay

De toekomst maak je samen. Met die gedachte kwamen op 24 november 200 gemandateerde COV-leden bijeen in Brussel om in congres samen een toekomst te schrijven voor ons COV. Samen nadenken, luisteren, spreken en beslissingen nemen. Samen de lijnen uitzetten voor de komende vijf jaar. Samen standpunten over actuele kwesties scherpstellen. Samen op koers voor 'Basisonderwijs in balans'. Een verslag!

Op de tonen van "In Balans" (gezongen door Guga Baúl met de stem van Bart Peeters) nemen de congresgangers plaats in de zaal. Ze maken meteen kennis met improvisatieacteur Alain Rinckhout, groene draad doorheen de dag en warempel een oud-leerling van erevoorzitter Guy Bourdeaux' hui.

Welkom door de voorzitter

COV-voorzitter Bert Verhaegen heet allen hartelijk welkom. De groene energie is voelbaar! Overal is COV-groen. Er is de klimaatbewuste organisatie van dit congres. Bovendien is dit voor sommige militanten het eerste COV-congres. "Jullie maken mee de toekomst van ons COV!" stelt de voorzitter. Tegelijk roept hij iedereen op om ook terug te kijken op wat het COV de voorbije jaren heeft verwezenlijkt. Dat kan via een projectie van het activiteitenverslag in de pauzeruimte. Het toont het COV als een krachtige beweging van mensen. Samen staan we stil bij die mensen van wie we de voorbije jaren

met droefheid afscheid moesten nemen. Daarna legt Bert Verhaegen uit dat dit congres zich uitspreekt over de beleidslijnen die het COV de komende jaren zal volgen om ons onderwijs én onze vakbond sterker te maken. Hij herinnert aan de inspiratietekst in Basis-3 (2023) als start voor het debat op kring, regio- en provinciaal niveau. Deze input vormde de

basis voor een set ontwerpkrachten voor meer balans in het basisonderwijs. Elke provincie werkte amendementen uit. Ieder kon een inbreng doen. Op basis van alle provinciale amendementen stelde de congrescommissie een tekstvoorstel op waarin de meeste ingediende amendementen zijn opgenomen. Het zijn deze voorstellen waarover de deelnemers stemmen. Bert Verhaegen wenst "ieder een inspirerend congres toe waarin we samen de juiste balans vinden voor ons basisonderwijs én voor ons COV".

Bezinning: de balans van ons engagement

Rik Renckens, proost van COV-Limburg, neemt ons mee in een bezinning over de hoogte en de diepte van onze verbondenheid als COV-militant. Is deze in balans? Daarmee bedoelt de proost dat het geven sterker is dan het nemen, dat de be-

zieling sterker is dan het resultaat. Letterlijk ben je dan uit balans, innerlijk ben je in je kracht en breng je kracht en verbondenheid in onze groep.

Toelichting bij het congressthema

De keuze van het thema 'Basisonderwijs in balans' verklapt al dat de balans soms ver zoek is. Zo begint Lies Van Rompaey haar duiding bij het congressthema. Ze gebruikt een presentatie met sterke beelden. Eén van de eerste dia's toont een toestel dat lijkt op een tol: een gyroscoop, het beeld van het congressthema. Dat is een evenwichtsinstrument dat in de scheepvaart ook als kompas gebruikt wordt. Hoe sneller de gyroscoop draait, hoe meer de as zich tegen verandering verzet. Snelheid en stabiliteit dus. Lies trekt de parallel met het basisonderwijs: continue beweging die samengaat met stabiliteit brengt rust en energie tegelijkertijd en geeft je zuurstof. Als iets deze balans verstoort, heb je een stevige basis nodig die je terug op koers brengt. Als COV hebben we een stabiele as, belangrijke principes als basis van onze werking. Het zijn die robuuste principes die we in acht krachtlijnen willen versterken. Daarna vertelt Lies dat ook de actualiteitsresoluties (concrete actuele standpunten) een belangrijke plaats innemen op dit congres. Het gaat om principes die overeind moeten blijven om onze snelheid en stabiliteit te kunnen behouden en een koers te kunnen varen in balans.

Rik Renckens, proost van COV-Limburg, neemt ons mee in een bezinning over de hoogte en de diepte van onze verbondenheid als COV-militant.

Goedkeuring congresreglement

Ondervoorzitter Rohnny Michiels licht het congresreglement toe. Nadat dit reglement unaniem is goedgekeurd, komt Alain op de proppen voor een intermezzo. Even rechtstaan en als een gyroscoop de persoon voor, links, rechts en achter je een compliment geven. Glimlachende gezichten, blozende wangen en fonkelende ogen zijn het resultaat.

Bespreking en stemming actualiteitsresoluties

Gevoed door de geëngageerde debatten in de kringen, regio's en provinciale verbonden, beslist het congres over de standpunten over actuele thema's. Marianne Coopman leidt deze actualiteitsresoluties in. Daarna geven woordvoerders uit de provinciale verbonden er een extra kleuring aan.

Tom Peeters, provinciaal ondervoorzitter van COV-Antwerpen, neemt

het woord over het thema onderwijsloopbanen. Hij breekt een lans voor duidelijkheid en structuur in de job via een opdracht realiseerbaar in 36 uren per week met een afdwingbare prestatieregeling: "Ik weet dan niet alleen wanneer ik aan mijn opdracht begin. Ik weet ook wanneer ik "stop" kan en mag zeggen."

Karel Broeckx, voorzitter van het sectorcomité pensioenen, verdedigt de ontwerp-actualiteitsresolutie over de pensioenen. Hij waarschuwt dat onderwijspersoneelsleden niet te gerust mogen zijn. Hij verwijst naar ministers die hun woord breken over de pensioenberekening bij de VVP en naar hoe de overheid de openbare pensioenen viseert op zoek naar besparingen.

De volgende resolutie gaat over de organisatie van het basisonderwijs. Het M-decreet, ondertussen vervangen door het leersteundecreet, heeft heel wat in beweging gezet. Dirk

COV-voorzitter Bert Verhaegen heet allen hartelijk welkom: "Jullie maken mee de toekomst van ons COV!"

Eva Tiquet en Lies Van Rompaey richten onze blik op de toekomst. Ze verbeelden vier mogelijke scenario's van de wereld en het werken in basisonderwijs in 2040. Wat betekenen ze voor het COV als organisatie?

Delaere, voorzitter van het sectorcomité buitengewoon onderwijs, pleit voor een langetermijnvisie die het buitengewoon onderwijs herwaardeert en breekt een lans voor meer samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Jean-Paul Keymis, ondervoorzitter van COV-Limburg en voorzitter van kring buitengewoon onderwijs, sluit aan: "Collega's uit het gewoon basisonderwijs zijn geen duizendpoten die in groepen met vaak meer dan 20 leerlingen aan de onderwijsbehoeften van leerlingen met ontwikkelings- en leerproblemen, met hoge en lagere intelligentie en met individueel aangepaste curricula, kunnen voldoen." In haar tussenkomst pleit Katrien Vercauteren, ondervoorzitter van COV-Oost-Vlaanderen, voor een kwaliteitsvolle schoolorganisatie: "Als we kwaliteitsvol onderwijs willen, dan moet men voldoende investeren in respect, vertrouwen en waardering voor het onderwijspersoneel."

André Vandebroeck, voorzitter van COV-Limburg, brengt syndicale 'force' met zijn duiding bij de actualiteitsresolutie over de syndicale rechten. Hij wijst erop dat het stakingsrecht een essentieel onderdeel is van de collectieve onderhandelingen en de vakbondsvrijheid. Zonder stakingen hadden we geen weekend, geen betaald verlof, geen stemrecht! Hij hekelt hoe sommige politieke partijen het imago van de vakbonden besmeuren en ze buitenspel willen zetten: "Krachtige vakbonden zijn meer dan ooit nodig om de welvaart te verdelen en de ongelijkheid tegen te gaan."

De congrescommissie heeft een resolutie toegevoegd over kinderen in oorlog. Geert De Pré krijgt het woord om deze te verdedigen. In een aangrijpend betoog beschrijft hij de verwoestende fysieke en emotionele gevolgen van oorlogsgeweld voor kinderen. Hij noemt het onze plicht als onderwijsvakbond om het op te nemen voor de vele kinderen in nood en voor de vele collega's wereldwijd, die ondanks het geweld en de nietsontziende vernieling van schoolgebouwen, blijven werken om voor elk kind het recht op onderwijs te garanderen.

De voorzitter dankt de woordvoerders voor hun krachtige tussenkomsten en legt het geheel van de vijf actualiteitsresoluties (zie middenkaarten in deze Basis) ter stemming

voor. Het resultaat? Aanvaard met 92,57% van de stemmen.

Bespreking en stemming krachtlijnen

Na de koffiepauze volgt de bespreking en stemming van de krachtlijnen. Voor elke ontwerpkrachtlijn overloopt Marianne Coopman de amendementen die de provinciale verbonden hebben ingediend en het advies van de congrescommissie hierover.

Bij de krachtlijn over **opleiding en professionalisering** verklaart provinciaal voorzitter Nancy Dewulf zich namens COV-West-Vlaanderen akkoord met het voorstel van de congrescommissie. Ze benadrukt dat basisonderwijs in balans start bij de lerarenopleiding en pleit voor een degelijke aanvangsbegeleiding en een doeltreffend professionaliseringsbeleid. Tijd en middelen zijn hard nodig. Het congres aanvaardt **krachtlijn 1** met 82,35% van de stemmen.

Krachtlijn 2 gaat over **arbeidsvoorwaarden en -organisatie**. Omdat hierop erg veel amendementen zijn ingediend, heeft de congrescommissie ervoor geopteerd om de krachtlijn te herschrijven. Via woordvoerders Kim Peeters en Kurt Rondas vraagt COV-Vlaams-Brabant om een actie te koppelen aan deze krachtlijn: een enquête bij alle personeelsleden die nagaat wat voor iedere doelgroep aantrekkelijke werkcondities zijn. De stemming laat zien dat 61,68% van de deelnemers akkoord gaat met de geschreven krachtlijn. Omdat deze score tussen de 40% en de 66% ligt, krijgt, conform het congresreglement, de COV-Raad de opdracht om de finale beslissing te nemen.

Voor **krachtlijn 3** over **diversiteit** in schoolteams zijn er vier tussenkomsten. Sara Proost stelt dat COV-Antwerpen kritisch is voor deze krachtlijn omdat ze mensen indeelt in diverse groepen en zo het hokjesdenken bevestigt. Ze vreest dat we zo de deur openen naar het installeren van quota en vraagt om de krachtlijn te schrappen: "Voor ons is elke mens uniek in al zijn verscheidenheid en behandeling moet daarom voor iedereen gelijk zijn, in elke richting. Dit moeten we uitdragen in onze basishouding, niet in een krachtlijn." Namens COV-Limburg haalt Jean-Paul Keymis de positieve gevolgen van inclusie in schoolteams aan: een divers personeelsbestand sluit beter aan bij de leerlingenpopulatie en de maatschappij, zorgt voor diverse talenten en perspectieven en voor een meer open sfeer in het team. Hij

besluit: "Daarom pleiten we dat er meer diverse mensen kiezen voor een ambt in het onderwijs en dat schoolbesturen en directies actief een divers personeelsbeleid voeren." Ward Kerkhofs licht toe dat COV-Vlaams-Brabant de oorspronkelijke ontwerpkrachtlijn over diversiteit helderder vindt dan de geamendeerde krachtlijn. Hij geeft mee dat Vlaams-Brabant voorstander is van bondige en ondubbelzinnige krachtlijnen en dat ook de andere krachtlijnen te uitgebreid zijn. Daarna is het aan de jongste congresdeelnemer: Niels Plysier die optreedt als woordvoerder van COV-West-Vlaanderen. Hij licht toe dat de verschillende perspectieven en ervaringen van een diverse groep mensen het onderwijs verrijken. Bovendien: "Een breed scala aan mensen de mogelijkheid bieden om

voor het onderwijs te kiezen, vergroot de betrokkenheid van verschillende gemeenschappen." De stemming (43,56% voorstemmers) wijst uit dat het congres ook krachtlijn 3 doorschuift naar de COV-Raad. Voor **krachtlijn 4** over **kwaliteitszorg** zijn er geen tussenkomsten. Het congres neemt het voorstel van de congrescommissie met 88,24% van de stemmen aan. Na de lunch met lekkere lokale producten, trekt Alain het tweede deel van de dag op gang met een focusoefening tegen de namiddagdip: synchroon meeklappen. Hilariteit als dit niet voor elke provincie even makkelijk blijkt. Ernstig nu. Tijd voor **krachtlijn 5** over **schoolleiderschap**. Geert Cool licht de visie van COV-West-Vlaanderen toe. Hij benadrukt dat schoolleiders de opdracht hebben om hun schoolteam beter te maken, rekening houdend met de overtuigingen, attitudes, motivatie, competenties en werkcondities van de teamleden. De stemming wijst uit dat iedereen zich kan vinden in krachtlijn 5 zoals de congrescommissie die heeft geschreven. Kurt Dossche van COV-Oost-Vlaanderen krijgt het woord over **krachtlijn 6** (digitalisering). Hij meent dat **digitalisering** kansen biedt maar vraagt een grotere bewustwording: "We betalen de gratis tools met privacygegevens van leerlingen en leerkrachten" en stelt dat er nood is aan betere netwerkbeveiliging in scholen. Uit de stemming blijkt dat het congres de geamendeerde krachtlijn 6 unaniem aanvaardt. Eenzelfde resultaat is er voor de geamendeerde **krachtlijn 7** over **wel-**

ACV-voorzitter Marc Leemans wijst in een bevlogen speech op de fundamentele transitie die onderwijs binnenkomen. Hij prijst "die heel eigen lange traditie van vervoering van syndicaal werk en pedagogische ondersteuning" van het COV.

Improvisatieacteur Alain Rinckhout, groene draad doorheen de dag, ondersteunt de deelnemers tijdens de stemmingen.

zijn. In haar tussenkomst heeft Els Beunens (COV-West-Vlaanderen) lof voor de amendementen van de andere provincies en voor het voorstel van de congrescommissie. Namens COV-Oost-Vlaanderen zet kersvers vakbondsafgevaardigde Hannelore Clarisse **krachtlijn 8 over kwaliteitsvolle vakbondswerking** kracht bij: "Ik wil mee bouwen aan de belangen waar het COV voor staat: waakzaam zijn over de kwaliteit van ons basisonderwijs, opkomen voor de belangen van mijn collega's, verbinding en dialoog ... " Deze krachtlijn wordt aangenomen met 82,25% van de stemmen. Nadien volgt de stemming over het geheel van de krachtlijnen en de opdracht aan de COV-Raad om tot een definitieve tekst te komen voor krachtlijnen 2 en 3. Het resultaat? Unaniem aanvaard! (zie middenkatern in deze Basis).

Speech Marc Leemans

Via een ludiek improvisatiemoment laadt Alain ons op voor de bevolgen speech van ACV-voorzitter Marc Leemans die wijst op de fundamentele transities die onderwijs binnenkomen: de digitalisering met zijn

kansen en risico's, de ecologische transitie met zware uitdagingen voor schoolinfrastructuur en de geopolitieke transitie die maakt dat kinderen opgroeien in een multipolaire wereld en dag na dag oorlogsgeweld beleven via hun scherm. De overdraging van het onderwijs noemt hij een pijnpunt maar dat neemt niet weg dat de samenleving terecht hoge verwachtingen heeft van het onderwijs. Hij houdt een pleidooi voor de rol van basisonderwijs in het bijsturen van de ongelijkheid. "Maar dat betekent ook investeren in leerkrachten, in de kwaliteit van het werk, in de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep." De werkbaarheidsmeting van de SERV toont dat de toestand "dramatisch" is als het gaat over werkstressklachten en burn-out symptomen bij het onderwijspersoneel. Ook hekelt Leemans de manier waarop de regering de rekruteringsproblemen in het onderwijs aanpakt via flexijobs: "Je bouwt niet aan een pedagogisch project met het los zand van oproepcontracten." Hij erkent dat wellicht een deel van onze leden graag belasting- en bijdragenvrij gaten wil vullen in de scholen. Maar, bena-

drukt hij: "De welvaartsstaat hou je niet overeind met free lunches: de lusten zonder de belastingen en de bijdragen." Hij legt uit dat minder bijdragen/belastingen ten koste gaat van de overheidsuitgaven. Hij waarschuwt dat Europa België wellicht opnieuw zal aanmanen tot een zware saneringsinspanning en dat de regering dan opnieuw zal willen snoeien in de sociale uitkeringen en in de (overheids)pensioenen! Hij beklemtoont hoe ontzettend belangrijk het is dat de inkomsten van de overheden en van onze sociale zekerheid op peil blijven. Tot slot heeft Marc Leemans woorden van lof voor de COV-militanten: "Ik ben blij hier zo'n enthousiaste ploeg te zien, zich buigend over de vraagstukken, maar ook om er voorstellen en oplossingen uit te halen." Hij prijst "die heel eigen lange traditie van vervlechting van syndicaal werk en pedagogische ondersteuning" van het COV.

Blik op de toekomst

Daarna is het podium voor Eva Tiquet en Lies Van Rompaey. "Het belangrijke werk dat we vandaag doen," begint Eva, "doen we vanuit een overtuiging dat er ook een morgen zal zijn waarin we als vakbond relevant zijn." Ze geeft aan dat door onverwachte gebeurtenissen, zoals 11 september 2001 of de covid-pandemie, de wereld er ineens helemaal anders kan uitzien. Maar er zijn ook veranderingen die we wel zien aankomen. Denk aan de klimaatverandering maar ook aan lerarentekorten, onzekerheden over pensioenen, ledencijfers of het welbevinden van onderwijspersoneel. "Het grote voordeel is dat de toekomst nog niet vast staat," zegt Eva. "We kunnen hier dus aan meebou-

wen. Maar dat kan enkel als we goed voorbereid zijn en breder kijken dan de gekende wereld en gekende paden." Hiervoor maakte het COV gebruik van 'Foresight', een wetenschappelijk onderbouwde methodiek voor strategische toekomstverkenning die inzet op bewustwording van de missie en de waarden van een organisatie. De congresgangers krijgen de primeur. Eva en Lies verbeelden vier mogelijke scenario's van de wereld en het werken in basisonderwijs in 2040. De deelnemers krijgen een glimp van wat de verschillende scenario's betekenen voor het COV als organisatie en wat de waarde is van een kompas, of gyroscoop, die richtinggevend is in de verschillende toekomstwateren die we ongetwijfeld zullen bevaren.

Dankwoord van de voorzitter

Als trotse COV-voorzitter met vertrouwen in de toekomst dankt Bert Verhaegen iedereen die heeft bijgedragen tot een vlekkeloos en succesvol congres, in het bijzonder drijvende kracht Eva Tiquet. Hij nodigt de aanwezigen uit voor de receptie, na het slotwoord van algemeen secretaris, Marianne Coopman.

Het laatste woord

Algemeen secretaris Marianne Coopman start haar slottoespraak met trots en dankbaarheid voor het werk dat de we de afgelopen maanden en vandaag hebben verricht. Ze benadrukt dat wat we vandaag in onze resoluties en krachtlijnen scherp stelden, geen dromen zijn maar terecht verwachtingen die vertrekken vanuit de wil om onze beroepsopdracht elke dag beter te maken: "In deze zaal zit ongelooflijk

veel talent, energie, engagement en geloof in de toekomst. Ik ben heel trots op de voorstellen die jullie vandaag hebben voorgelegd." Ook al zitten we in een dalend geloof over het nut van vakbonden, dat mag ons niet somber stemmen. Ze herinnert eraan dat het "onze" vakbondskracht is die ertoe geleid heeft dat er indexen beschermd blijven, dat er extra middelen naar het basisonderwijs gaan, dat er cao's zijn afgesloten waarbij er tijd is voor vakbondswerk, waarbij het aantal uren kinderverzorgers is verdubbeld, waarbij er loonsverhogingen kwamen en waarbij starters aanvangsbegeleiding krijgen. Ook als politici bij besparingen snijden in de werkvoorwaarden, maakt "onze" vakbondskracht het verschil: "Als wij als onderwijsvakbonden er niet waren, dan was het onderwijspersoneel een vogel voor de kat. Ja, wij hebben verdedigd, gemilderd of ontweken." Dat betekent dat wat we samen doen cruciaal blijft voor de balans in basisonderwijs, voor onze democratische samenleving en voor sociale rechtvaardigheid. Zo verdedigen en bevorderen we twee essentiële universele mensenrechten: het recht op fatsoenlijk werk en het recht op kwaliteitsonderwijs. Marianne Coopman con-

cludeert dat dit congres hoop geeft maar dat er ook werk op de plank ligt om de juiste balans te vinden in onze organisatie. Ze benadrukt onze belangrijkste troef hiervoor: "Dat zijn wij hier allen samen want elk van jullie is een leider die de mogelijkheid heeft om gezamenlijk op te treden om verandering teweeg te brengen om meer balans te brengen." Om te symboliseren dat we dit doen onder de vlag van het COV reikt ze de verschillende provinciale voorzitters de nieuwe COV-vlag aan.

Algemeen secretaris Marianne Coopman benadrukt in haar slottoespraak dat wat we vandaag in onze resoluties en krachtlijnen scherp stelden, geen dromen zijn maar terecht verwachtingen.